

BEVROREN DROMEN

Eerder verschenen van Anthony Doerr bij The House of Books:

Als je het licht niet kunt zien

Anthony Doerr

*Bevroren
dromen*

Vertaling Edo Marinus

the house of books

Oorspronkelijke titel: *About Grace*
Eerder verschenen in het Nederlands bij De Bezige Bij als: *Verlossing*
Oorspronkelijk uitgegeven door: Scribner, New York 2004
© Anthony Doerr, 2004
© Vertaling uit het Engels: Edo Marinus, 2005
© Deze uitgave: The House of Books, Amsterdam 2017
Omslagontwerp: Wil Immink Design, Maastricht
© Omslagfoto: iStock
Foto auteur: © Isabelle Selby
Typografie: Peter Verwey, Heemstede

ISBN 978 90 443 5222 1
ISBN 978 90 443 5223 8 (e-book)
NUR 302

www.thehouseofbooks.com
www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

The House of Books is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn moeder en vader

Er moet een eenduidige oorzaak voor zijn dat sneeuw, zodra die begint te vallen, altijd eerst de vorm aanneemt van zespuntige sterretjes. Want als dat toeval is, waarom vallen er dan geen vlokken met vijf punten, of met zeven? (...) Wie heeft uit de kern, voordat die begon te vallen, zes hoorntjes van ijs gehouwen?

– *Uit: 'Over de zeshoekige sneeuwvlok', door Johannes Kepler, 1609*

BOEK EEN

Hij baande zich een weg door de vertrekhal en bleef even bij een raam staan kijken naar een man die met twee oranje stokken een vliegtuig naar de gate dirigeerde. Boven het asfalt hing een smetteloze hemel van dat indringende, tropische blauw waar hij nooit aan gewend was geraakt. Aan de horizon hadden zich wolken opgestapeld, *cumulus congestus*, die erop wezen dat zich daar ergens boven zee een storing verplaatste.

Het tengere silhouet van een metaaldetector stond op de rij toeristen te wachten. In de lounge: taxfree rum, paradijsvogels verpakt in cellofaan, halskettingen van schelpen. Hij haalde een notitieblokje en een pen uit zijn borstzakje.

De menselijke hersenen, schreef hij, bestaan voor vijftien procent uit water. Onze cellen zijn niet veel meer dan zakjes om water in te vervoeren. Wanneer we sterven, stroomt het uit ons, de aarde, de lucht en de magen van dieren in, om vervolgens weer door iets anders te worden bevat. Vloeibaar water heeft de volgende eigenschappen: het behoudt zijn temperatuur langer dan lucht; het is plakkerig en elastisch; het is voortdurend in beweging. Dat zijn de grondslagen van de hydrologie, die iedereen moet kennen die zichzelf wil kennen.

Hij liep door de gate. Toen hij op de trap naar het vliegtuig stond en bijna bij de deur was, kreeg hij een verstikkend gevoel in zijn keel. Hij greep zijn tas beet en hield zich vast aan de leuning. In een stuk gemaaid gras aan de andere kant van de startbaan landde een rij vogels, musduiven misschien. De passagiers achter hem werden onrustig. Een stewardess wreef in haar handen, gaf hem een arm en begeleidde hem de cabine in.

Het versnellen en opstijgen van het vliegtuig gaf hem het gevoel dat hij een levendige, gevaarlijke droom binnenging. Hij drukte zijn voorhoofd tegen het raampje. De oceaan werd onder de vleugel

steeds weidser, de horizon ging scheef hangen en viel toen weg. Het vliegtuig helde om zijn as en het eiland en het rif daaromheen kwamen weelderig en abrupt weer in zicht. Heel even kon hij in de krater van de Soufrière een parelgroen wateroppervlak zien. Toen sloten de wolken zich en was het eiland verdwenen.

De vrouw in de stoel naast hem had een roman tevoorschijn gehaald en begon te lezen. Het vliegtuig klom de troposfeer in. Aan de binnenkant van het raampje groeiden piepkleine ijsbloempjes. Daarachter was de hemel stralend en koud. Hij knipperde met zijn ogen en veegde zijn bril schoon met zijn mouw. Ze stegen op naar de zon.

Zijn naam was David Winkler en hij was negenenvijftig. Dit zou zijn eerste reis naar huis in vijftientig jaar worden, als hij het tenminste nog zo kon noemen. Hij was vader, echtgenoot en hydroloog geweest. Hij wist niet zeker of hij dat nu nog was.

Hij had een ticket van Kingstown, op het eiland St. Vincent, naar Cleveland, in Ohio, met een tussenstop in Miami. De eerste officier liet via de luidsprekers in het plafond weten wat hun snelheid en hoogte waren. Het weer boven Puerto Rico. De captain zou het lampje voor de stoelriemen verlicht laten.

Vanuit zijn stoel aan het raam keek Winkler voorzichtig de cabine rond. De passagiers, hoofdzakelijk Amerikanen, zaten te lezen, te slapen of zachtjes met elkaar te praten. De vrouw naast Winkler hield de hand vast van een blonde man in de stoel aan het gangpad.

Hij deed zijn ogen dicht, leunde met zijn hoofd tegen het raam en zonk geleidelijk weg in iets wat een beetje op slaap leek. Hij werd zweetend wakker. De vrouw in de stoel naast hem schudde aan zijn schouder. ‘U zat te dromen,’ zei ze. ‘Uw benen trilden. En uw handen. U drukte ze tegen het raam.’

‘Het gaat wel.’ Ver beneden de vleugel trokken riffen van cumuli langs. Hij depte zijn gezicht met zijn manchet.

Ze bleef even naar hem kijken voordat ze verderging met haar boek. Hij bestudeerde de wolken een tijdje. Uiteindelijk zei hij met berustende stem: ‘Het bagagevak boven u zit niet goed dicht. In de turbulentie klappt het open en valt de tas die erin zit eruit.’

Ze keek op. ‘Wat?’

‘Het bagagevak. Het luik.’ Hij duidde met zijn ogen de ruimte boven hen aan. ‘Het zit misschien niet goed dicht.’

Ze leunde over de blonde man naast haar het gangpad in. ‘Echt

waar?’ Ze stootte de man aan en zei iets, waarop hij schuin naar boven keek en zei dat het vak stevig dichtzat.

‘Zeker weten?’

‘Heel zeker.’

De vrouw richtte zich weer tot Winkler. ‘Het is in orde. Dank u.’ Ze ging weer verder met haar boek. Een paar minuten later begon het vliegtuig te schudden en gedurende één lange seconde dook de hele cabine naar beneden. Het bagagevak boven hen rammelde, het luik ging met een klik open en er viel een tas in het gangpad. Vanuit de tas klonk het gedempte geluid van brekend glas.

De blonde man tilde de tas op, keek erin en vloekte. Het vliegtuig ging weer recht hangen. De tas was van stro, met een plaatje van een zeilboot erop. De man begon er scherven uit te halen van wat souvenir-cocktailglazen moesten zijn geweest en schudde zijn hoofd bij de aanblik ervan. Een stewardess ging in het gangpad op haar hurken zitten en verzamelde de scherven in een braakzakje.

De vrouw in de middelste stoel staarde Winkler aan met een hand voor haar mond.

Hij bleef uit het raam kijken. De ijsbloemen tussen de ruiten groeiden, waarbij ze minuscule verbindingen maakten, een paar vierkante centimeter aan delicate veertjes, een tweedimensionaal sprookjesland van ijs.

Hij noemde ze dromen. Geen voorspellingen of visioenen, en ook geen voorgevoelens of waarschuwingen. Door ze dromen te noemen kwam hij het dichtst bij wat ze waren: gewaarwordingen, ervaringen, die hem overkwamen terwijl hij lag te slapen en weer vervaagden zodra hij wakker was geworden, om vervolgens minuten, uren of dagen later opnieuw op te duiken.

Het had jaren geduurd voordat hij het moment waarop het zich aandienende kon herkennen: iets in de geur van een kamer (het leek op snippers cederhout, of rook, of hete rijstebrij), of het geluid van een dieselbus die schuddend onder een appartement langs reed, en hij realiseerde zich dat dit een gebeurtenis was die hij al eens eerder had meegemaakt, dat wat er ook zou gebeuren – zijn vader die zich sneed aan een sardineblikje, een meeuw die op de vensterbank ging zitten – al eens eerder was gebeurd, in het verleden, in een droom.

Hij had natuurlijk ook gewone dromen, dromen zoals iedereen die heeft, de paradoxale filmrollen van de slaap, al die onwaarschijnlijke verhaaltjes die worden verzonnen door een hersenschors die bezig is herinneringen te ordenen. Maar van tijd tot tijd, heel af en toe, was datgene wat hij al slapend voor zich zag (goten overstromden door de regen, de loodgieter bood hem de helft van zijn broodje kalkoen aan, op mysterieuze wijze verdween er een munt uit zijn zak) anders: scherper, waarachtiger, voorspellend.

Dat was zijn hele leven al zo geweest. Zijn dromen voorspelden waanzinnige, onmogelijke dingen: stalactieten groeien uit het plafond en als hij de deur van de badkamer opendoet, blijkt die vol te zitten met smeltend ijs. En ze voorspelden alledaagse dingen: een vrouw laat een tijdschrift vallen, een kat legt een verscheurde spreekwaaier voor de achterdeur, een tas valt uit een bagagevak en de inhoud breekt in het gangpad. Deze verschijningen lagen als dromen op de loer in het

onrustige grensgebied van de slaap, en zodra ze waren afgelopen, verdwenen ze vrijwel altijd weer, dreven ze uiteen tot flarden die hij later niet meer tot een geheel kon maken.

Maar een paar keer in zijn leven had hij grotere visioenen gehad, scherp afgetekende en meer dan levensechte ervaringen – alsof hij wakker werd op een dun bevroren meer, met het diepe gekraak onder zijn voeten – en die dromen bleven hem ook lang na het ontwaken nog bij en dienden zich in de daaropvolgende dagen steeds opnieuw aan, alsof de nabije toekomst nauwelijks kon wachten om verleden te worden of het heden vol verlangen op de toekomst afstormde. Met name in die gevallen schoten woorden tekort: deze dromen gingen dieper dan gewone dromen, verder dan herinneringen. Deze dromen waren weten.

Hij schoof heen en weer in zijn stoel en keek naar de slagordes wolken die onder de vleugels door vlogen. Herinneringen kwamen op hem af gesneld, even duidelijk als de stof van de rugleuning voor hem: hij zag de blauwe gloed van een lasapparaat door een raam flikkeren, hij zag regen over de voorruit van zijn oude Chrysler stromen. Hij was zeven en zijn moeder kocht zijn eerste bril voor hem; hij rende door de flat om alles te onderzoeken: de structuur van het ijs in het vriesvak, een paar spetters regen op het raam van de huiskamer. Hoe fantastisch was het niet geweest om de details van de wereld zo scherp te kunnen zien: regenbogen van olie drijvend op plassen, kronkelende massa's muggen boven Ship Creek, de scherpe, uitgeschulpte randen van de wolken.

Hij bevond zich aan boord van een vliegtuig en was negenenvijftig, maar hij kon evengoed – in de plooiingen van de herinnering – een kwarteeuw jonger en in bed in Ohio in slaap aan het vallen zijn. Het was stil en werd steeds donkerder in huis. Naast hem lag zijn vrouw boven op de gewatteerde deken te slapen, met haar benen uit elkaar, terwijl haar lichaam zoals altijd warmte uitstraalde. Hun dochttertje lag aan de andere kant van de gang en maakte geen enkel geluid. Het was een middernacht in maart, de regen sloeg tegen de ramen en de volgende ochtend moest hij om vijf uur op. Hij luisterde naar het gespetter en getik van de druppels tegen de ruiten. Zijn ogen vielen dicht.

In zijn droom kolkte het water een meter hoog door de straten. Vanuit het raam op de eerste verdieping, waar hij met zijn handen tegenaan gedrukt stond, zagen de huizen in de buurt eruit als gezonken arken. Het water van de overstroming kwam tot boven de vensterbanken op de begane grond, hekken werden verzwolgen, jonge boompjes stonden tot aan hun nek in het water.

Ergens huilde zijn dochter. Het bed achter hem was leeg en netjes opgemaakt. Waar was zijn vrouw gebleven? Op het dressoir stonden pakken cornflakes en wat borden; boven aan de trap stond een paar rubberlaarzen op hem te wachten. Hij haastte zich door de kamers terwijl hij zijn dochters naam bleef roepen. Ze lag niet in haar bedje en bevond zich evenmin in de badkamer of ergens anders op de eerste verdieping. Hij trok de laarzen aan en daalde af naar de hal. Een halve meter water – stil en koud, met de kleur van koffie met veel melk – bedekte de gehele begane grond. Toen hij op het tapijt in de hal ging staan, kwam het water tot boven zijn knieën. Het gehuil van zijn dochttertje weerkaatste op een vreemde manier in de kamers, alsof ze in alle hoeken getijlik was. ‘Grace?’

Buiten ruiste nog meer water en het drukte tegen de muren. Hij waadde verder. Bleke stipjes gereflecteerd licht bewogen heen en weer op het plafond. Drie tijdschriften wentelden langzaam rond in zijn zog, een opgezwollen rol keukenpapier botste tegen zijn knie en dreef weg.

Hij deed de deur van de provisiekast open en veroorzaakte een golf in de keuken die de krukjes door elkaar gooide. Een paar halfgezonken gloeilampen dobberden als kleine, drijvende schedels naar de koelkast. Hij stond even stil. Hij hoorde haar niet meer. 'Grace?'

Buiten klonk het geluid van een langsvarende motorboot. Iedere uitademing bleef een tel voor zijn gezicht hangen alvorens op te lossen. Het licht deed het niet meer. De haren op zijn armen stonden rechtovereind. Hij nam de hoorn van de telefoon – het snoer dreef op het water eronder – maar er klonk geen kiestoon. Vanuit zijn binnenste begon iets zuurs en duns zich naar boven te werken.

Hij forceerde de kelderdeur en zag dat het trapgat helemaal was volgelopen, verdwenen onder een schuimende bruine rechthoek van water. Er dreef een blad rond van een kalender van zijn vrouw: een foto van een vuurtoren met zuurstokstrepen, die al ronddraaiend in het schuim steeds donkerder werd.

Hij raakte in paniek. Hij zocht naar haar onder de tafel in de hal, achter de leunstoel (die bijna wegdreef). Hij keek op belachelijke plekken: de bestekla, een tupperwarebakje. Hij waadde met zijn armen naar beneden voorovergebogen rond en voelde onder het oppervlak, waarbij hij met zijn vingers de vloer aftastte. Het enige geluid was het geplons van zijn onderlichaam en het zachte geklots waarmee de golven die hij produceerde tegen de muur sloegen.

Hij vond haar toen hij voor de derde keer de woonkamer doorzocht. Ze lag in haar draagwieg, op de bovenste plank van het plantenrek van zijn vrouw, dat tegen het beslagen raam aan stond, met wijd opengesperde ogen en een dekentje om haar schouders. Ze had haar gele wollen mutsje op. Haar dekentje was droog. 'Grace,' zei hij, terwijl hij haar uit haar wiegje pakte, 'wie heeft jou daar neergezet?'

Er flitste een emotie over haar gezicht, ze perste haar lippen op elkaar en fronste. Maar vrijwel meteen werd haar gezichtsuitdrukking weer kalm. 'Rustig maar,' zei hij, 'we krijgen je hier wel uit.' Hij klem-

de haar tegen zijn borst, waadde de hal door en trok met enige moeite de voordeur open.

Met een zucht stroomde het water uit de tuin naar binnen. De straat was veranderd in een tijdelijke rivier vol rotzooi. De suikerahorn op het gazon van de familie Sachs lag aan de overkant van de straat half in het water. Plastic tassen die in de takken waren blijven hangen, vibreerden in het langsstromende water en produceerden een hoog, bovenaards gezoem, als van een zwerm insecten. Alle lichten waren uit. Twee katten die hij nooit eerder had gezien, liepen heen en weer over een lage tak van de eik in de voortuin. Tientallen bezittingen waren op drift geraakt: een tuinstoel, twee plastic afvalbakken, een piepschuimen koelbox – allemaal kwamen ze, bedekt met modder, langzaam door de straat geparadeerd.

Hij waadde de treden van het tuinpad af. Algauw kwam het water tot aan zijn riem. Hij hield Grace met beide armen tegen zijn schouder en vocht tegen de stroming. Haar ademhaling klonk zachtjes in zijn oor. Zijn eigen adem bleef vóór hen hangen in snel vervliegende dampwolken.

Zijn kleren waren doorweekt en hij begon te huiveren. De kracht van het water – dat langzaam bewoog maar was verzwaard met bezinksel, takken en hele kluiten aarde – drukte vastberaden tegen zijn dijen en hij voelde hoe het probeerde zijn voeten van de grond te lichten en hem mee te voeren. Honderd meter verderop in de straat, achter het huis van de familie Stevenson, bewoog een klein blauw lichtje tussen de bomen. Hij wierp een snelle blik op de deur van zijn eigen huis, dat donker was en al ver weg lag.

‘Hou vol, Grace,’ zei hij. Ze hilde niet. Door te kijken waar in het halfduister de telefoonpalen stonden kon hij beredeneren waar de stoep moest zijn en hij begon daar naartoe te waden.

Hij klauwde zich een weg de straat door, waarbij hij zich met één arm vasthield aan lantaarnpalen en boomstammen en zichzelf vooruit trok alsof hij een gigantische ladder beklom. Hij zou het blauwe licht bereiken en hen beiden redden. Hij zou veilig en droog in bed wakker worden.

De overstroming siste en murmelde als het geruis van bloed in zijn oren. Hij proefde het tussen zijn tanden: klei en nog wat anders, iets roestachtigs. Meer dan eens was hij bang om uit te glijden en moest

hij even stoppen. Terwijl hij water uitspuugde, leunde hij tegen een brievenbus, met de baby tegen zich aan gedrukt. Zijn bril besloeg. Hij was alle gevoel in zijn benen en voeten kwijt. De stroming trok aan zijn laarzen.

Het licht achter het huis van Stevenson twinkelde en knipperde en kwam weer tevoorschijn vanachter wat obstakels. Een boot. Hier was het water minder diep. ‘Help!’ schreeuwde hij. ‘Help ons!’ Grace was stil: een klein hoopje tegen zijn natte T-shirt. Ergens ver weg, als vanaf een afgelegen kust, loeiden sirenes.

Na een paar stappen struikelde hij. Het water steeg razendsnel tot aan zijn schouders. De rivier drukte tegen hem aan als wind tegen een zeil, en zijn hele leven – zelfs in zijn dromen – zou hij zich dat gevoel blijven herinneren: het gevoel door water te worden overmeesterd. In een fractie van een seconde werd hij weggespoeld. Hij hield Grace zo hoog als hij kon en hield haar dijbeentjes strak tussen zijn handpalmen geklemd, met zijn duimen tegen de onderkant van haar rug. Hij trapte met zijn benen, stak zijn tenen naar beneden en probeerde vaste grond te vinden. De bovenkanten van huizen kwamen langs gegleden. Heel even dacht hij dat ze de straat uit zouden worden gespoeld, langs hun huis, voorbij het einde van de straat, zo de rivier in. Toen sloeg hij met zijn hoofd tegen een telefoonpaal. Hij tolde om zijn as en de stroming trok hem naar beneden.

De avond had de donkerblauwe kleur aangenomen die aan de duisternis voorafgaat. Hij probeerde Grace boven zijn borst te houden, met haar kleine beentjes in zijn handen. Zijn eigen hoofd bleef onder water.

Zijn schouders botsten tegen takken onder water, een dozijn onzichtbare hindernissen. De onderstroom rukte een van zijn laarzen van zijn voet. Enkele tientallen meters verderop kwamen ze in een draaikolk vol schuim en takken terecht en hij klemde zijn benen om een brievenbus – de laatste brievenbus van de straat. Hier kolkte de stroom door de bomen aan het einde van de straat en vermengde zich met de gezwollen, onherkenbare rivier de Chagrin. Hij slaagde er op een of andere manier in om rechtop te gaan staan, terwijl hij Grace nog altijd vasthield. Er ging een stuiptrekking door zijn middenrif en hij begon te hoesten.

Wonderbaarlijk genoeg was het deinende, bewegende lichtpuntje

dat hij bij het huis van Stevenson had gezien dichterbij gekomen. ‘Help ons!’ hijgde hij. ‘Hier!’

De brievenbus bewoog onder zijn gewicht. Het licht kwam dichterbij. Het was een roeiboot. Een man leunde over de boeg en zwaaide met een zaklantaarn. Hij hoorde stemmen. Onder hem kraakte de brievenbus. ‘Alsjeblieft,’ probeerde Winkler te zeggen. ‘Alsjeblieft.’

De boot naderde. Het licht scheen in zijn gezicht. Handen grepen zijn riem vast en trokken hem over het dolboord.

‘Is ze dood?’ hoorde hij iemand vragen. ‘Ademt ze nog?’

Winkler snakke naar adem. Zijn bril was hij kwijtgeraakt, maar hij kon zien dat Grace’ mond openhing. Haar haar was nat, haar gele mutsje weg. Haar wangen vertoonden in plaats van een blos een wasachtige gele kleur. Hij kon zijn armen niet ontspannen, het leek wel alsof het helemaal zijn armen niet waren. ‘Meneer,’ zei iemand, ‘laat haar los, meneer.’

Hij voelde hoe zich in zijn keel een schreeuw naar boven werkte. Iemand riep dat hij moest loslaten, loslaten, loslaten.

Dit was een droom. Dit was niet echt gebeurd.

Het geheugen galoppeert, kijkt dan eens om zich heen en verandert volkomen onverwachts van richting. Voor het geheugen speelt de volgorde van gebeurtenissen geen enkele rol. Winkler snelde nog steeds in een vliegtuig in noordelijke richting vooruit, maar tegelijkertijd ging hij ook steeds verder terug en zonk hij steeds dieper weg in de overlappingsen van de tijd, naar de jaren voordat hij een dochter had, voordat hij ook maar had gedroomd van de vrouw die met hem zou trouwen.

Het was 1975. Hij was tweeëndertig en woonde in Alaska, in Anchorage. Hij had een flatje boven een garage in het centrum van de stad, een Chrysler Newport uit 1970, weinig vrienden en geen familie meer. Als er al iets speciaals aan hem was, dan was dat zijn bril: dikke jampotglazen in een kunststof montuur. Daarachter leken zijn ogen wat onwerkelijk en licht vervormd, alsof hij niet door een halve centimeter gekromd glas heen tuurde, maar door ijs – twee bevroren vijvers – waar zijn ogen vlak onder dreven.

Het was maart, het ijs begon al te smelten. De zon was nog niet helemaal op, maar toch stond er een warm briesje in oostelijke richting, dat vreemd genoeg de geur van brandende bladeren meevoerde, alsof het in het westen al lente was – in de vulkanen op de Aleoeten, of in Siberië, helemaal aan de andere kant van de zeestraat – en de eerste compacte knoppen al zichtbaar waren op wat voor bomen ze daar dan ook hadden, de beren met hun ogen knipperend na hun winterslaap hun hol uit kwamen gesjokt en hele feesten van start gingen – met nachtelijk gezang en opbloeiende romances en lofliederen op de equinox en het eerste geplante zaad – de Russische lente die over de Beringzee en de bergen werd geblazen en op Anchorage neerdaalde.

Winkler trok een van zijn twee bruine corduroy pakken aan en liep naar het kleine bakstenen kantoor van de nationale weerdienst aan

Seventh Avenue, waar hij werkte als assistent-analist. Hij bracht de ochtend aan zijn kleine finerhouten bureau door met het samenstellen van sneeuwpakvoorspellingen. Om de zo veel minuten gleed er een massa sneeuw van het dak, om met een gedempte plof op de heg voor zijn raam terecht te komen.

Om twaalf uur wandelde hij naar de Snow Goose Market en bestelde een broodje salami met mosterd en ging in de rij staan om te betalen.

Vijf meter verderop bleef een vrouw met een schildpadbril op en een geelbruin polyester pakje aan voor een tijdschriftenmolen staan. In haar mandje stonden twee pakken cornflakes en een halveliter melk netjes naast elkaar. Het licht, dat schuin door de ramen naar binnen scheen, viel dwars over haar middel en verlichtte onder haar rok haar schenen. Hij kon tussen haar enkels minuscule stofdeeltjes door de lucht zien zweven; ieder stofje dwarrelde onafhankelijk het licht in en uit, en iets aan hun rangschikking kwam hem heel bekend voor.

Er rinkelde een kassa. Een automatische ventilator aan het plafond kwam met een zucht tot leven. Plotseling wist hij wat er ging gebeuren – dat had hij drie of vier nachten daarvoor gedroomd. De vrouw zou een tijdschrift laten vallen en hij zou eropafstappen, het oprapen en teruggeven.

De caissière overhandigde een stel tieners hun wisselgeld en keek Winkler afwachtend aan. Maar hij kon zijn ogen niet van de door de tijdschriften bladerende vrouw afhouden. Ze draaide de molen een kwartslag, bracht aarzelend haar duim en wijsvinger naar een blad (de *Good Housekeeping* van maart 1975, met op de voorkant Valerie Harper, die zongebruind in een groen topje stralend stond te glimlachen) en pakte het. Het omslag gleed weg en het tijdschrift viel.

Zijn voeten liepen alsof ze een eigen wil hadden op haar af. Hij bukte zich, zij zakte door de knieën. Hun hoofden kwamen bijna met de bovenkanten tegen elkaar. Hij pakte het tijdschrift op, veegde wat stof van de voorkant en gaf het aan haar.

Ze kwamen tegelijk weer overeind. Hij realiseerde zich dat zijn hand trilde. Hij keek haar niet recht in de ogen, maar richtte zich tot een punt even boven haar keel. 'Je hebt dit laten vallen,' zei hij. Ze pakte het niet aan. Bij de kassa had een huisvrouw zijn plaats in de rij

ingenomen. Een inpakker schudde resoluut een papieren zak open en zette er een doos eieren in.

‘Mevrouw.’

Ze haalde diep adem. Achter haar lippen stonden twee nette rijen glanzende tanden, net iets uit het lood. Ze sloot haar ogen en hield die heel even dicht voordat ze ze weer opendeed, alsof ze een duizeling voorbij liet gaan.

‘Wilt u hem nog?’

‘Hoe...?’

‘Uw tijdschrift.’

‘Ik moet ervandoor,’ zei ze kortaf. Ze zette haar mandje op de grond en snelde bijna in looppas naar de uitgang, terwijl ze haar jas om zich heen trok, en haastte zich door de deur naar het parkeerterrein. Gedurende enkele seconden kon hij haar benen met grote passen de straat door zien stappen. Toen verdween ze achter een poster die op het raam was geplakt en was ze weg.

Hij bleef lang met het tijdschrift in zijn handen staan. Geleidelijk zwol het geluid in de winkel weer aan. Toen pakte hij haar mandje op, legde zijn broodje erin en rekende alles af: de melk, de cornflakes, de *Good Housekeeping*.

Later, na middernacht, lag hij slapeloos in bed. Delen van haar (drie sproeten op haar linkerwang, het kuiltje tussen de punten van haar sleutelbeen, een achter haar oor gestoken haarlok) trokken aan zijn ogen voorbij. Op de grond naast hem lag het tijdschrift opengelegd: een advertentie voor hondenkoekjes, een recept voor bosbes-sencake.

Hij stond op, scheurde een van de pakken open – allebei waren het Kellogg’s Apple Jacks – en at de kleine, bleke ringetjes zittend aan zijn keukenraam met handenvol tegelijk op, terwijl hij toekeek hoe de straatverlichting schudde in de wind.

Er ging een maand voorbij. De herinnering aan de vrouw vervaagde niet, maar werd juist sterker en nadrukkelijker: twee rijen tanden, stof dat rondzweefde tussen haar enkels. Op zijn werk kon hij haar gezicht zien aan de binnenkant van zijn oogleden, en in een numeriek model van grondwatergegevens van de luchtmachtbasis op het eiland Shemya. Vrijwel iedere dag was hij om twaalf uur bij de Snow

Goose Market, waar hij de rijen nauwlettend in het oog hield terwijl hij hoopvol rondhing bij de ontbijtgranen.

De Apple Jacks uit de eerste doos waren na een week op. De tweede doos at hij langzamer leeg. Hij stond zichzelf één handje per dag toe, alsof het de laatste doos op aarde was, alsof hij – wanneer hij op de bodem alleen nog maar zoet poeder zag liggen – niet alleen zijn herinnering aan haar had verbruikt, maar ook iedere kans haar ooit terug te zien.

Hij nam de *Good Housekeeping* mee naar zijn werk en bladerde erdoorheen: drieëntwintig aardappelrecepten, kortingsbonnen voor notenbrood van Pillsbury, een portret van een vierling. Viel hier iets over haar uit op te maken? Toen er niemand keek, plaatste hij de foto van Valerie Harper onder de Swift 2400 van een collega en bestudeerde haar sleutelbeen door de zoeker. Ze was opgebouwd uit een woelige massa stipjes – geel en magenta, met blauwe randen – en haar borsten bestonden uit grote, bewegingloze halo's.

Winkler, die met zijn tweeëndertig jaar nauwelijks buiten Anchorage was geweest en die zichzelf er op heldere dagen nog steeds op betrapte dat hij smachtend naar de Alaska Range in het noorden staarde – de schitterende witte massieven en de witte ruimtes daarachter, die boven de horizon zweefden op een manier die eerder aan fantoombergen deed denken dan aan echte – voelde nu hoe zijn ogen naar de droomkeukens in advertenties getrokken werden: koperen pannen, kastpapier, gevouwen servetten. Zag haar keuken er ook zo uit? Gebruikte zij ook stalen Brillo Supreme-schuursponsjes voor intensief schoonmaakwerk?

In juni zag hij haar weer, in dezelfde winkel. Deze keer droeg ze een geruite rok en hoge laarzen. Ze stapte kwiek door de gangpaden en zag er anders uit, vastberadener. Een storm van zenuwen wervelde rond in zijn borst. Ze kocht een klein flesje druivensap en een appel en betaalde gepast, met muntjes die ze uit een klein beursje met koperen gespjes viste. In nog geen twee minuten was ze klaar.

Hij volgde haar.

Ze liep snel, met grote passen, terwijl ze haar blik op de stoep voor haar gericht hield. Winkler moest bijna rennen om haar bij te houden. Het was een warme, vochtige dag en haar haar, dat bij haar nek

was samengebonden, leek wel achter haar hoofd aan te zweven. Op de hoek van D Street bleef ze even wachten alvorens over te steken en Winkler haalde haar in. Plotseling was ze te dichtbij – als hij vijftien centimeter naar voren zou leunen, zou zijn gezicht haar kruin raken. Hij keek hoe haar kuiten in haar laarzen verdwenen en ademde diep in. Hoe zou ze ruiken? Naar gemaaid gras? De mouw van een wollen trui? De bovenkant van het bruine zakje met de appel en het flesje erin was verkreukeld in haar vuist.

Het licht sprong op groen. Ze stapte van de stoep af. Hij liep zes blokken lang over Fifth Avenue achter haar aan, totdat ze rechts af-sloeg en een bank binnenging, een filiaal van de First Federal Savings and Loan. Hij bleef buiten staan en probeerde zijn hartslag onder controle te krijgen. Twee meeuwen vlogen schreeuwend langs elkaar heen. Door de letters op het raam, voorbij twee bureaus (waaraan bankiers zaten, die met potlood aantekeningen maakten in grote bureauagenda's), zag hij haar een half deurtje van walnotenhouw openen en achter de kassiersbalie plaatsnemen. Er stonden klanten te wachten. Ze zette haar zakje neer, schoof een bordje opzij en gaf de eerste een teken om naar voren te komen.

Hij sliep nauwelijks. De volle maan hoog boven de stad trok het getij terug naar Knik Arm en liet het vervolgens weer los. Hij las in zijn Watson en zijn Pauling, maar de bekende woorden ontrafelden zich voor zijn ogen. Hij ging met een notitieblok bij het raam staan en schreef: *Binnen in mijgonzen een triljoen cellen, proteïnen besluipen de strengen van mijn DNA, rollen het op en rollen het af, maken steeds weer iets nieuws...*

Hij streepte het door. Hij schreef: *Kiezen we zelf van wie we houden?*

Was zijn eerste droom maar verder gegaan dan wat hij al wist, verder dan het tijdschrift dat op de grond viel. Hij sloot zijn ogen en probeerde zich voor de geest te halen hoe ze eruitzag, probeerde haar vast te houden terwijl hij langzaam in slaap viel.

's Morgens om negen uur stond hij weer op dezelfde stoep en bekeek hij haar door hetzelfde raam. In zijn rugzak had hij het restje van de tweede doos Apple Jacks en de *Good Housekeeping*. Ze stond achter haar loket met haar blik naar beneden gericht. Hij veegde zijn handpalmen af aan zijn broek en stapte naar binnen.

Er stond geen rij, maar bij haar loket was wel een bordje neergezet: VOLGENDE LOKET ALSTUBLIEFT. Ze was biljetten van tien dollar aan het uittellen met die dunne, roze handen die hem nu al vertrouwd voorkwamen. Op een naambordje op de marmeren balie stond: SANDY SHEELER.

‘Pardon.’

Ze stak een vinger omhoog en ging zonder op te kijken door met tellen.

‘Kan ik u misschien van dienst zijn?’ vroeg een andere kassier.

‘Laat maar,’ zei Sandy. Ze telde de stapel af, schreef iets op een hoek van een envelop en keek op. ‘Hallo.’

De glazen van haar bril weerspiegelden gedurende één seconde een lamp in het plafond en overspoelden de glazen van zijn eigen bril met licht. Hij voelde een beginnende paniek in zijn keel. Dit was een vreemde, iemand die hij helemaal niet kende. Wie dacht hij wel niet dat hij was, om naar haar gebrek aan voldoening te raden, om haar onderdeel te maken van zijn dromen? Hij stamelde: ‘We zijn elkaar in de supermarkt tegengekomen, weet je nog? Een paar maanden geleden. We hebben niet veel tegen elkaar gezegd, maar...’

Haar blik dwaalde af. Hij greep in zijn rugzak en haalde de cornflakes en het tijdschrift tevoorschijn. De kassier rechts van Sandy gluurde even over de scheidingswand.

‘Ik dacht,’ zei hij, ‘misschien wil je ze nog. Je was zo snel weer weg.’

‘O.’ Ze raakte de Apple Jacks en de *Good Housekeeping* niet aan, maar bleef er wel naar kijken. Hij wist het niet zeker, maar hij dacht dat ze zich een fractie vooroverboog. Hij pakte de doos op en schudde ermee. ‘Ik heb er wat van gegeten.’

Ze glimlachte verward naar hem. ‘Hou maar.’

Haar ogen dwaalden van het tijdschrift naar hem, en weer terug naar het tijdschrift. Dit was een kritiek moment, dat wist hij zeker: hij voelde de grond onder zijn voeten verdwijnen. ‘Heb je zin om een keer naar de film te gaan of zo?’

Haar ogen keken nu langs Winkler heen, over zijn schouder de bank uit. Ze schudde haar hoofd. Winkler voelde een steen op zijn maag neerkomen. Hij begon al weg te lopen. ‘Ah. Ik begrijp het. Het spijt me.’

Ze pakte de doos Apple Jacks, schudde er even mee en zette hem op

de plank onder de balie. Ze fluisterde: ‘Mijn man,’ en keek voor het eerst naar Winkler, keek voor het eerst echt naar hem en Winkler voelde hoe haar blik zich dwars door zijn schedel boorde.

Hij hoorde zichzelf zeggen: ‘Je draagt geen ring.’

‘Nee.’ Ze raakte even haar ringvinger aan. Haar nagels waren kortgeknipt. ‘Die wordt gerepareerd.’

Hij voelde dat zijn tijd om was. De situatie ontglipte hem, werd vloeibaar en stroomde tussen zijn vingers door weg. ‘Op die manier,’ mompelde hij. ‘Ik werk voor de weerdienst. Ik heet David. Je kunt me daar bereiken. Als je van gedachten verandert.’ En toen draaide hij zich om, met zijn lege rugzak in zijn vuist geklemd, en het lichte glas van de voorgevel van de bank gleden zijn gezichtsveld binnen.

Twee maanden: regen op de ruiten en op de tafel in zijn flatje een stapel ongeopende meteorologieboeken die hem voor het eerst van zijn leven hopeloos triviaal voorkwamen. Hij kookte bami, droeg zijn twee identieke bruine corduroy pakken, keek drie keer per dag op de barometer en legde zijn metingen plichtmatig vast op grafiekpapier dat hij van zijn werk meesmokkelde naar huis.

Met name haar enkels kon hij zich nog goed herinneren, en de stoffeeltjes die daartussen zweefden, oplichtend in een band zonlicht. De drie sproeten op haar wang vormden een gelijkbenige driehoek. Hij was er zo zeker van geweest, hij had van haar gedróómd. Maar wie weet waar zekerheid en geloof hun oorsprong vinden? Ergens aan de andere kant van de stad stond ze aan een aanrecht of pakte ze iets uit een kast, met zijn naam ergens opgeslagen in de met elkaar vervlochten neuronen van haar hersenen, weergalmend in één dendriet op de miljard: David, David.

De dagen gleden een voor een voorbij: warm, koud, regenachtig, zonnig. De hele tijd voelde hij zich alsof hij iets waardevols kwijt was: zijn portemonnee, zijn sleutels, een dierbare herinnering die hij zich niet meer voor de geest kon halen. De horizon zag eruit als altijd: dezelfde vuile tankwagens denderden door de straten, het getij legde twee keer per dag hetzelfde slik droog. In de eindeloze, grauwe telexberichten van de weerdienst zag hij steeds opnieuw hetzelfde terug: begeerte.

Had er op haar gezicht soms geen verlangen te lezen gestaan, opge-

sloten achter die kassiersglimlach? Een hunkering diep in haar, die slechts één seconde te zien was geweest, toen ze haar ogen langzaam opsloeg? Had ze er in de supermarkt niet uitgezien alsof ze zo in hui-
len kon uitbarsten?

De *Good Housekeeping* lag opengeslagen op het aanrecht, vol raad-
sels: *Ken jij het geheim van er jonger uitzien? Katoenen kleding: waar
voor je geld of niet? Hoeveel natuurlijke tinten blond zitten er in de
kleurspoeling van Naturally Blonde?*

Hij liep door de straten, hij keek naar de lucht.

In september belde ze. Een secretaresse verbond haar door. ‘Hij is naar ijshockey,’ zei Sandy bijna fluisterend. ‘Om kwart over vier is er een middagvoorstelling.’

Winkler slikte. ‘Goed. Oké. Kwart over vier.’

Om halfvijf kwam ze de foyer binnen en haastte zich langs hem heen naar de snoepverkoop, waar ze een doos chocoladerozijnen kocht. Toen liep ze zonder naar hem te kijken de zaal binnen en nam in het donker plaats, terwijl het licht van het scherm op haar gezicht weerkaatste. Hij ging naast haar zitten. Ze at de rozijnen een voor een op, stopte nauwelijks om adem te halen. Ze rook, dacht hij, naar pepermunt, naar kauwgum. Tijdens de film keek hij steeds even opzij: haar wang, haar elleboog, losgeraakte haren op haar hoofd die oplichtten in het flikkerende licht.

Na afloop keek ze hoe de aftiteling over het scherm rolde, alsof de film daarachter nog steeds verderging, alsof het verhaal nog niet was afgelopen. Ze knipperde snel met haar ogen. Het zaallicht ging aan. Ze zei: ‘Dus jij bent weerman.’

‘Ongeveer. Ik ben hydroloog.’

‘De oceaan?’

‘Voornamelijk grondwater. En de atmosfeer. Ik houd me vooral bezig met sneeuw, met de vorming en wetmatigheden van sneeuwkrystallen. Maar daar betaalt niemand je voor. Ik typ memo’s, controleer voorspellingen. Eigenlijk ben ik meer een soort manasje-van-alles.’

‘Ik hou van sneeuw,’ zei Sandy. Ze keek even naar het publiek, dat zich naar de uitgang bewoog. Hij zocht naar iets om te zeggen.

‘Jij bent kassier?’

Ze keek hem niet aan. ‘Die dag in de supermarkt... Het was alsof ik wist dat je daar zou zijn. Toen ik dat tijdschrift liet vallen, wist ik dat je naar me toe zou komen. Het voelde alsof ik dat al eens eerder had

gedaan, alsof ik het al eens eerder had beleefd.' Ze wierp hem een korte blik toe, een moment maar, en pakte toen haar jas, streek de voorkant van haar rok glad en keek over haar schouder naar een ouvreuse die al begonnen was het gangpad te veggen. 'Je denkt dat ik gek ben.'

'Nee,' zei hij.

Haar bovenlip trilde. Ze keek hem niet aan. 'Ik bel je aanstaande woensdag.' Toen liep ze de rij stoelen uit, met haar jas strak om haar schouders getrokken.

Waarom belde ze hem? Waarom kwam ze woensdag na woensdag steeds weer naar de bioscoop? Om de beperkingen van haar bestaan te ontvluchten? Misschien. Maar zelfs dan, dacht Winkler, was het ook omdat ze die middag in de supermarkt iets had gevoeld – had gevoeld hoe de tijd over zichzelf neerdaalde, zichzelf bedekte en stelde, en de onpeilbaarheid van de toekomst zich naast het heden neervlijde.

Ze gingen naar *Jaws* en naar *Benji* en praatten in de momenten eromheen. Iedere week kocht Sandy een doos chocoladerozijnen en at die fanatiek op, terwijl het indigoblauwe licht van het scherm door de glazen van haar bril werd gereflecteerd.

'Sandy,' fluisterde hij dan halverwege de film met zijn hart in zijn keel. 'Hoe gaat het met je?'

'Is dat zijn oom?' fluisterde ze terug, zonder haar ogen van het scherm te halen. 'Ik dacht dat die dood was.'

'Hoe gaat het op je werk? Wat doe je zoal?'

Dan haalde ze haar schouders op en kauwde op een rozijn. Haar vingers waren dun en roze – prachtig.

Na afloop ging ze staan en trok ze haar jas om zich heen. Eén keer zei ze: 'Dit vind ik altijd zo vervelend,' en keek naar de uitgang, 'als na de film het licht weer aangaat. Net als wakker worden.' Ze glimlachte. 'Nu moeten we ons weer onder de levenden begeven.'

Nadat ze was vertrokken bleef hij een paar minuten in zijn stoel zitten en voelde de leegte van de grote bioscoopzaal om hem heen, het gebrom van de film die in de projectiekamer werd teruggespoeld, het holle geluid van de stoffer en blik van een ouvreuse die de gangpaden schoonmaakte. Boven Winkler gingen de lampjes, die in de vorm van de Grote Beer in het plafond waren geplaatst, gewoon door met branden.

Ze was twee jaar voor hem in Anchorage geboren. Ze gebruikte lippenstift die naar zeep rook. Ze had het snel koud. Haar sokken waren altijd te dun voor het weer. Tijdens de aardbeving van '64 had zich een Cadillac door een raam in de voorgevel van de bank geboord en dat had ze – dat gaf ze eerlijk toe – geweldig gevonden, de hele toestand: de plotselinge geur van benzine, de enorme slenk die door het midden van Fourth Avenue liep en verscheidene auto's had opgeslokt. Ze fluisterde: 'We hoefden een week lang niet naar ons werk.'

Haar echtgenoot (die voor een ijshockeyteam op doel stond) was filiaalmanager van de bank. Ze waren tijdens hun laatste jaar op de West High School getrouwd. Hij was dol op knoflookpoeder, dat – zoals zij het onder woorden bracht – 'zijn adem had geruïneerd', zodat ze hem nauwelijks kon aankijken als hij het had gegeten, nauwelijks met hem in één kamer kon zijn.

Ze woonden al negen jaar in een beige bungalow met bruine dakspanen en een gele garagedeur. Een paar kromgetrokken pompoe-nen lagen als afgehouden hoofden op de veranda. Winkler wist dat omdat hij het adres had opgezocht in het telefoonboek en 's avonds regelmatig langs het huis reed.

Haar man hield niet van films, droogde zonder te klagen de vaat af, speelde graag – liever dan wat ook, zei Sandy – midgetgolf. Zelfs zijn naam, vond Winkler, was weinig opbeurend: Herman. Herman Sheeler. Hun telefoonnummer, dat Winkler nog nooit had gedraaid, was 542-5433. De laatste vier cijfers kwamen overeen met de eerste vier letters van hun achternaam, iets wat Herman volgens Sandy ooit tijdens hun vrijdagse personeelsvergadering had omschreven als het meest opmerkelijke dat hem in tien jaar tijd was overkomen.

'Tien jaar tijd,' zei ze, terwijl ze naar de langs vliegende aftiteling staarde.

Winkler had zich – met zijn grote brillenglazen en zijn eenzelvige bestaan – nog nooit zo gevoeld, was nog nooit verliefd geweest, had nog nooit met een getrouwde vrouw geflirt of daar zelfs maar over nagedacht. Maar hij kon het niet laten. Het was geen bewuste beslissing. Hij dacht niet: wij zijn voor elkaar bedoeld, of: het was voorbestemd dat onze paden elkaar zouden kruisen, of zelfs maar: ik wil iedere minuut wel een paar keer aan haar denken, aan haar nek, haar armen, haar ellebogen. De shampooeur van haar haar. Haar borst

tegen de stof van een dunne trui. Zijn voeten leidden hem gewoon iedere dag langs de bank, of anders reed de Newport hem 's avonds langs haar huis. Hij at Apple Jacks. Hij gooide zijn potje knoflookpoeder weg.

Door het raam van de bank gluurde hij naar het bankpersoneel achter de bureaus: eentje in een blauw pak, met een moedervlek in zijn nek, een ander in een trui met een V-hals, met grijzend haar en een sleutelbos aan zijn riem. Zou die met die V-hals hem kunnen zijn? Was hij niet twee keer zo oud als zij? De man met de moedervlek keek in Winklers richting en kauwde op zijn pen. Winkler dook weg achter een pilaar.

In december, nadat ze voor de tweede keer *Three Days of the Condor* hadden gezien, vroeg ze hem haar mee te nemen naar zijn flat. Het enige wat ze over Herman zei was: 'Hij gaat stappen na de wedstrijd.' Ze leek nerveus en drukte haar nagelriemen tegen de randen van haar tanden, maar ze was altijd nerveus en dit, dacht Winkler, hoort er gewoon bij: Anchorage was immers maar een kleine stad en ze konden elk moment door iemand worden gezien. Ze konden worden betrapt.

De straten waren donker en koud. Hij leidde haar snel door het licht van de straatlantaarns, afgewisseld door schaduwen. Er was bijna niemand op straat. De uitlaten van de auto's die voor de stoplichten stonden te wachten braakten dikke rookwolken uit. Winkler was er niet zeker van of hij nou haar hand mocht pakken of niet. Die avond zag hij Anchorage pijnlijk duidelijk: de bevroren natte sneeuw tussen de stoeptegels, het ijs op de telefoonkabels, twee mannen die zich achter het beslagen raam van een eettentje over hun menu's bo-gen.

Ze bekeek zijn flat met veel interesse: de boekenkasten van planken en bakstenen, de oude tikkende radiator, de benauwde keuken die rook alsof er ergens een gaslek was.

Ze pakte een maatcilinder op en hield die tegen het licht. 'De meniscus,' lichtte hij toe, en hij wees op de kromming van het wateroppervlak in de cilinder. 'De moleculen aan de buitenkant klimmen tegen het glas op.' Ze zette het ding weer neer en pakte een volgetypt vel van een plank: *Ik heb bij twee afzonderlijke weerstations de ruimte-*

lijke resolutiegegevens van de potentiële neerslag in de atmosfeer en het dampdruktekort gemeten...

‘Wat is dit voor iets? Heb jij dat geschreven?’

‘Dat is een stuk van mijn dissertatie. Die niemand ooit heeft gelezen.’

‘Over sneeuwvlokken?’

‘Ja. IJskristallen.’ Hij ging aarzelend verder. ‘Neem nu een sneeuw-kristal. De klassieke zespuntige ster. Die ziet er solide uit, toch? Stijf bevroren. Maar toch, in werkelijkheid, op zeer klein niveau, binnen enkele nanometers, vibreert het ding als een gek tijdens het bevriezen: de miljarden miljarden moleculen waar het uit bestaat trillen onzichtbaar, verbranden bijna.’

Sandy wond een haarlok achter haar oor om een vinger.

Hij ging door: ‘Ik ben op het idee gekomen dat kleine afwijkingen aan die trillingen sneeuwvlokken hun unieke vorm geven. Aan de buitenkant zien de kristallen er stabiel uit, maar vanbinnen is voortdurend een aardbeving aan de gang.’ Hij legde het papier weer op de plank. ‘Ik verveel je.’

‘Nee,’ zei ze.

Ze zaten op zijn bank, waarbij hun heupen elkaar aanraakten. Ze dronken instantchocolademelk uit verschillende mokken. Toen ze zich aan hem gaf, deed ze dat oprecht maar zonder poespas: ze kleedde zich uit en stapte zijn tweepersoonsbed in. Hij deed de radio niet aan en liet de gordijnen open. Hun brillen legden ze naast elkaar op de grond – hij had geen nachtkastje. Ze trok de dekens over hun hoofd.

Het was liefde. Hij kon de kleuren en de lijnen in haar handpalm een kwartier lang bestuderen, beeldde zich in dat hij het bloed door haar haarvaten kon zien stromen. ‘Waar kijk je naar?’ vroeg ze, terwijl ze zich glimlachend uitrekte. ‘Zo interessant ben ik nou ook weer niet.’

Maar dat was ze wel. Hij sloeg haar gade terwijl ze haar vingers door een doos chocoladerozijnen liet gaan en er eentje uitzocht, om die vervolgens na een mysterieuze overweging weer te laten vallen. Hij keek naar haar terwijl ze haar parka dichtknoopte en een hand in haar kraag liet glijden om aan een schouder te krabben. Hij groef een laarsafdruk uit die ze op de besneeuwde drempel had achtergelaten en bewaarde die in het vriesvak.

Verliefd zijn betekende twintig keer per ochtend betoverd worden: door het vlechtwerk van rijp op zijn voorruit, een veertje dat uit zijn kussen was ontsnapt, de rand van zacht roze licht boven de heuvels. Hij sliep maar drie of vier uur per nacht. Op sommige dagen voelde hij zich alsof hij op het punt stond het aardoppervlak – de bevroren bomen op de heuvels, het kolkende oppervlak van de inham – terug te vouwen en eindelijk te zien wat daaronder lag, de onderliggende structuur, het fundamentele netwerk.

De dinsdagen trilden en vibreerden, de secondewijzer sleepte zich traag over de wijzerplaat. Woensdag was de spil geworden waar de hele week om draaide. De donderdagen waren woestijnen, spooksteden. In het weekend kregen de stukjes van haar die ze in zijn flat had achtergelaten een bijna heilige uitstraling: een haar die gekruld op de rand van de wastafel lag, de kruimels van vier zoute crackers op een bord. Haar spuug – haar proteïnen, enzymen en bacteriën – zat waarschijnlijk nog op die kruimels, terwijl haar huidcellen over de kussens en de vloer verspreid lagen en in de vorm van stof in de hoeken samenklonterden. Wat had hij van Watson, Einstein en Pasteur geleerd? Dat de dingen die we kunnen zien slechts maskers zijn voor de dingen die we niet kunnen zien.

Hij streek met onvaste hand zijn haar glad, liep trillend als een dief de lobby van de bank binnen, haalde een margriet die hij in een winkel had gekocht uit zijn rugzak en zette die op de balie voor haar neer.

Ze vreeën met het raam open, waarbij koude lucht over hun lichamen stroomde. ‘Wat zouden filmsterren doen met Kerstmis?’ vroeg ze op een keer, met het laken opgetrokken tot aan haar kin. ‘Die zullen wel kalfsvlees eten. Of een kalkoen van vijftwintig kilo. En dan huren ze natuurlijk een kok om voor ze te koken.’ Buiten het raam vloog een vliegtuig met brandende landingsschijnwerpers langs de hemel, ze volgde het met haar ogen.

Soms voelde ze aan als een warme rivier, soms als een lemmet van heet metaal. Af en toe pakte ze een van zijn artikelen van de plank en bladerde daar tegen de kussens geleund doorheen. ‘Eëndimensionele sneeuwpakalgoritmen,’ las ze plechtig, alsof het de woorden van een toverspreuk waren. ‘ C_d staat voor smeltcoëfficiënt graaddag.’

‘Laat een sok achter,’ fluisterde hij soms. ‘Laat je beha achter. Iets

waarmee ik de week kan doorkomen.’ Dan staarde ze naar het plafond, in gedachten verzonken, en al gauw was het tijd voor haar om te vertrekken. Opnieuw hulde ze zich in haar kleren, deed haar haar naar achteren, veterde haar laarzen.

Zodra ze weg was, boog hij zich over de matras en probeerde haar geur in het beddengoed te ontwaren. Zijn hersens projecteerden haar beeltenis onophoudelijk op de binnenkant van zijn oogleden: de rangschikking van de sproeten op haar voorhoofd, de uitgesproken vorm van haar vingers, de ronding van haar schouders. De manier waarop haar ondergoed om haar lichaam paste, strak over haar heupen was gespannen, tussen haar benen verdween.

Iedere zaterdag dat ze werkte reed hij naar het kassiersloket voor auto’s. Dan schreef hij *Ik hou van je, Sandy* op een stortingsformulier en deed dat in de buizenpost buiten de bank. *Niet nu*, antwoordde ze dan, en ze stuurde de cilinder weer terug.

Wél, schreef hij dan met grotere letters, *Ik hou nu wél van je*.

Hij zag hoe ze zijn briefje verfrommelde, een nieuw briefje schreef, de cilinder dichtschoefde en deze in de buis plaatste. Hij nam de cilinder mee naar zijn auto en schroefde hem op zijn schoot open. Er stond: *Hoeveel?*

Hoeveel, hoeveel, hoeveel? Een druppel water bevat 10^{20} moleculen, die allemaal schokken en vibreren, terwijl ze zich met hun burens verbinden, weer loslaten en zich weer verbinden, waarbij ze miljoenen keren per seconde van partner wisselen. Water is altijd wanhopig op zoek naar meer, om zich met meer van zichzelf te verbinden, zich vast te klampen aan de hand die het vasthoudt, om wolken of oceanen te vinden, om te schreeuwen vanuit de keel van een fluitketel.

‘Ik wou dat ik politieagent was,’ fluisterde ze. ‘Ik wil de hele dag in zo’n auto rondrijden en in code spreken via de radio. Of dokter! Ik zou in Californië medicijnen kunnen gaan studeren en kinderarts worden. Ik hoef niet per se op spectaculaire wijze levens te redden, hoor. Gewoon kleine dingetjes, bloed testen op ziektes of virussen of zo, maar daar dan wel heel goed in zijn. De dokter waar alle ouders vertrouwen in hebben, zodat ze zeggen: “Het bloed van onze Alice mag alleen naar dokter Sandy.”’ Ze giechelde en speelde met een haarlok. In de bioscoop moest Winkler op zijn handen gaan zitten

om ze van haar af te kunnen houden. ‘Of nee,’ ging ze verder, ‘nee, ik zou liever bush-piloot worden. Ik zou zo’n rekening-courant kunnen afsluiten die Herman verkoopt, met zo’n boekje, en genoeg bij elkaar sparen om een tweedehands vliegtuig te kopen, een goed vliegtuig voor twee personen. Dan zou ik les nemen en alle onderdelen van de motor uit mijn hoofd kennen, de kleppen en de schakelaars en weet ik veel wat, en kunnen zeggen: “Deze kist heeft heel wat gevlogen, maar het is een schoonheid.”’

Haar oogleden fladderden even, bleven toen stil. Aan de andere kant van de stad hurkte haar man in zijn net, terwijl een puck over de blauwe lijn in zijn richting scheerde.

‘Of beeldend kunstenaar,’ zei ze. ‘Natuurlijk. Ik zou metalen sculpturen kunnen maken. Van die grote, raar uitziende ijzeren kolossen die altijd voor kantoorgebouwen staan te roesten. Van die dingen waar vogels op gaan zitten en waarvan iedereen die ze ziet zegt: “Wat zou dat moeten voorstellen?”’

‘Het kan nog,’ zei hij.

‘Het kan.’

Iedere avond – het was inmiddels januari en om vier uur ’s middags al donker – trok hij zijn grote parka aan, sjoerde de capuchon strak om zijn hoofd en reed langs haar huis. Hij begon op de hoek van haar straat en reed dan langzaam verder. Links van hem verschenen heggen, de motorkappen van de langs de stoeprand geparkeerde auto’s stonden een stukje open om ruimte te maken voor het verlengsnoer van de vorstbeveiliging, en de Newport ging steeds langzamer rijden om uiteindelijk bij hun oprit tot stilstand te komen.

Om halftien begonnen steevast de lichten uit te gaan: eerst achter de ramen helemaal rechts, vervolgens in de kamer daarnaast, en dan – precies om tien uur – de lamp achter de gordijnen links. Hij stelde zich voor hoe ze door de donkere kamers liep, volgde haar met zijn ogen door de gang, langs de badkamer, de slaapkamer in, waar ze naast hém in bed kroop. Uiteindelijk gloeide alleen de hoge lamp in de achtertuin nog maar, blauwig wit. De geparkeerde auto’s onttrokken stroom aan de huizen eromheen, de vorstbeveiliging klikte aan en uit, boven de buurt werd de lucht zo koud dat hij leek te glinsteren en te buigen – alsof hij bevroor – en hij kreeg het gevoel dat iets

of iemand zijn hand naar beneden zou kunnen steken om met een klap het hele tafereel aan duigen te slaan.

Hij had al zijn wilskracht nodig om het gaspedaal in te trappen. Hij reed naar de hoek van de straat, deed de verwarming aan en reed helemaal alleen in de bevroren duisternis door de stad.

‘Zo erg is hij nou ook weer niet,’ fluisterde Sandy halverwege *Logan’s Run*. ‘Hij is aardig. Hij is een goed mens. Hij houdt van me. Ik heb alle vrijheid van de wereld. Alleen, soms kijk ik naar de keukenkastjes of naar zijn pakken in de linnenkast en dan denk ik: is dit alles?’

Winkler knipperde met zijn ogen. Zoveel had ze nog nooit gezegd tijdens een film.

‘Ik voel me gewoon alsof ik binnenstebuiten ben gekeerd. Alsof er enorme boeien om mijn armen zitten. Kijk’ – ze pakte haar onderarm en tilde die op – ‘ze zijn zo zwaar dat ik ze nauwelijks op kan tillen. Maar soms voel ik me zo licht dat ik bang ben dat ik naar het plafond zweef en daar als een ballon vast blijf zitten.’

Ze waren omgeven door de duisternis van de bioscoopzaal. Op het scherm liet een robot mensen zien die in ijs bevroren zaten. Aan het plafond brandden de lichtjes die sterren moesten voorstellen ongestoord verder in hun kleine uitsparingen.

Sandy fluisterde: ‘Soms ben ik blij voor de jongere meiden op het werk, als ze de liefde hebben gevonden, na al dat gezoek en gedonder, als ze hun vent hebben gevonden en het in de pauze over trouwen hebben, en dan later over baby’s. Dan zie ik ze buiten staan roken en naar het verkeer staren en weet ik dat ze waarschijnlijk niet honderd procent gelukkig zijn. Niet helemaal gelukkig. Misschien zeventig procent. Maar ze gaan gewoon door. Ze geven het niet op. ‘Ik voel de laatste tijd gewoon alles te sterk. Ik weet niet hoe ik het moet zeggen. Voel jij dingen weleens te sterk, David?’

‘Ja.’

‘Ik moet je dit helemaal niet vertellen. Ik moet jou niets vertellen.’

In de film was een achtervolgingsscène begonnen en op de glazen van Sandy’s bril wisselden de kleuren van een brandende stad elkaar af. Ze deed haar ogen dicht.

‘Weet je,’ fluisterde ze, ‘Herman heeft geen zaadcellen. We hebben een paar jaar geleden een test gedaan. Hij heeft ze niet. Of praktisch

niet. Geen goede, in ieder geval. Toen ze belden, vertelden ze mij de uitslag. Ik heb het hem nooit verteld. Ik heb hem verteld dat alles met hem in orde was. Ik heb de brief verscheurd en de snippers mee naar mijn werk genomen en ze onder in de vuilnisbak in de dames-wc verstoppt.

Op het scherm racete Logan een drukke straat door. Pakken in de linnenkast, dacht Winkler. De man met de moedervlek?

In zijn geheugen kon hij in één seconde maanden overbruggen. Hij stelde zich voor hoe Herman als een krab gehurkt op het ijs het net stond te bewaken en met zijn handschoen tegen zijn grote beenbeschermers sloeg terwijl zijn teamgenoten over de baan zoefden. Hij stelde zich voor hoe Sandy zich over hem heen boog, waarbij de punten van haar haar over zijn gezicht streken. Hij stond voor hun huis aan Marilyn Street en boven de stad gleden de stralen van het poollicht – rood, paars en groen – als zielen naar de hemel.

Nu viel er zachte hagel uit de wolken. Hij zette al zijn ramen open, schakelde de verwarming uit en liet het naar binnen waaien. De kleine balletjes vielen schuin door de kozijnen en rolden en sprongen over het tapijt.

Op een dag in maart lag ze naast hem in het donker. Op zijn vensterbank brandde één kaars. Onder het raam gooide een vuilnisman de bevroren inhoud van een vuilnisbak in de muil van de vuilniswagen, en hij luisterde met Sandy naar het gerammel en gekraak en het wegstervende kabaal toen de wagen de straat uit reed. Het was ongeveer vijf uur en overal in de stad zetten mensen een punt achter de werkdag: de jongens van de postkamer bezorgden de laatste enveloppen, boekhouders betaalden een laatste factuur, bankiers deden hun kluisen op slot. Tuimelaars vielen in de groef.

‘Wil jij nooit eens gewoon weg?’ fluisterde ze. ‘Weg, weg, weg?’

Winkler knikte. Zonder haar bril leken haar ogen, zo dicht bij zijn gezicht, meer op de ogen die hij in de supermarkt had gezien, toen ze bij de tijdschriftenmolen weliswaar stilstond, maar tegelijkertijd vanbinnen trilde en haar hele lichaam, met zijn triljoenen cellen, onzichtbaar had gesidderd en had gedreigd uit elkaar te vallen. Hij had van haar gedroomd. Had zij ook van hem gedroomd?

‘Ik moet je wat vertellen,’ zei hij. ‘Over die dag dat we elkaar in de supermarkt hebben ontmoet.’

Ze rolde op haar rug. Over vijf, misschien zes minuten zou ze weg zijn, en hij beloofde zichzelf iedere voorbijgaande seconde in zich op te nemen – de polsslag in haar onderarm, de druk van haar knie tegen zijn dij. De duizend poriën op de zijkant van haar neus. In het te-re licht kon hij haar laarzen op het versleten vloerkleed zien liggen, met haar kleren netjes opgevouwen ernaast. Hij ging het haar vertellen. Nu ging hij het haar vertellen. Ik heb van je gedroomd, zou hij zeggen. Ik heb af en toe van die dromen.

‘Ik ben zwanger,’ zei ze.

De vlam van de kaars op de vensterbank flakkerde even en richtte zich weer op.

‘David? Hoor je wat ik zeg?’

Ze keek hem aan.

‘Zwanger,’ zei hij, maar in het begin was dat maar een woord.

Hij bracht de Newport voor het buitenloket tot stilstand en trok een stortingsformulier uit de gleuf.

Kun je weg?

Nee.

Ook niet voor een uurtje?

Hij kon haar door het raam van het loket nog net zien: ze droeg een trui met een grote kraag, haar hoofd hing naar beneden, haar hand schreef iets op. De buizenpost rammelde en jankte.

Nu niet, David. Alsjeblieft. Woensdag.

Tussen hen lag ongeveer vijf meter bevroren ruimte, begrensd door zijn raam en het hare, maar het leek wel alsof die ramen vloeibaar waren geworden, of anders de lucht, zodat alles wat hij zag golfde en vertekende en het enige wat hij kon doen was de Newport in de versnelling zetten en langzaam optrekken om de volgende auto erbij te laten.

Hij kon niet werken, kon niet slapen, kon haar niet met rust laten. Iedere avond reed hij langs haar huis al patrouillerend heen en weer, heen en weer door Marilyn Street, totdat hij op een avond werd aangehouden door een buurtbewoner met een sneeuwschep, die vroeg of hij soms iets kwijt was.

In Sandy's achtertuin schudde de eenzame blauwe buitenlamp. De Chrysler kwam langzaam en aarzelend op gang, alsof ook hij haar niet in de steek wilde laten.

Iedere keer dat de telefoon overging, spoot er adrenaline zijn bloed in. 'Winkler,' zei de supervisor, zwaaiend met een stapel getelexte voorspellingen, 'dit is drie keer niks. Alleen al in die van vandaag zitten zeker vijftig typefouten.' Hij bekeek hem van top tot teen. 'Ben je soms ziek?'

Ja! wilde hij schreeuwen. Ja! Doodziek! In zijn lunchpauze liep hij

naar de First Federal, maar ze zat niet achter haar loket. De kassier achter het rechter loket keek hem met schuin gehouden hoofd onderzoekend aan, alsof ze zijn belangstelling op waarde probeerde te schatten, en zei toen dat Sandy thuis lag met griep. Of zij hem misschien kon helpen?

De bankier met de moedervlek was aan de telefoon met iemand in gesprek. Die met het grijze haar zat voorover geleund in zijn stoel te praten met een man en een vrouw. ‘Nee,’ zei Winkler. Toen hij naar buiten liep, wierp hij snel een blik op de naambordjes op de bureaus, maar zelfs met zijn bril op kon hij geen naam of functie onderscheiden.

Ze verscheen aan de voordeur in een flanelen pyjama met een motief van sleeënde ijsberen. De manier waarop ze daar zo blootsvoets in de deuropening stond, maakte dat er in zijn borstkas iets begon te gonzen.

‘Wat doe jij hier?’

‘Ze zeiden dat je ziek was.’

‘Hoe weet je waar ik woon?’

Hij keek naar de overkant van de straat, waar de luiken van de huizen gesloten waren tegen de kou. De lucht trilde van de warmte die uit de gang naar buiten stroomde.

‘Sandy...’

‘Ben je hiernaartoe komen lopen?’

‘Gaat het goed met je?’

Ze bleef met haar ogen knijpend in de deuropening naar buiten staan turen. Het drong tot hem door dat ze hem niet zou vragen binnen te komen. ‘Ik heb overgegeven,’ zei ze. ‘Maar verder voel ik me prima.’

‘Je ziet bleek.’

‘Ja. Maar goed. Jij ook. Ademhalen, David. Blijven ademhalen.’

Haar voeten werden wit van de kou. Hij wilde op zijn knieën vallen en ze in zijn handen nemen. ‘Hoe gaan we dit oplossen, Sandy? Wat moeten we nou?’

‘Ik weet het niet. Wat doen mensen meestal in zo’n situatie?’

‘We kunnen weggaan. Maakt niet uit waar naartoe. We zouden naar Californië kunnen gaan, zoals jij toen zei. Of naar Mexico. Je kunt worden wat je maar wilt.’

Haar ogen volgden een Oldsmobile die langzaam door de straat kwam rijden. De sneeuw piepte onder de banden. 'Niet nu, David.' Ze schudde haar hoofd. 'Niet bij mij voor de deur.'

Aan maart kwam een einde. Aan het ijshockeyseizoen kwam een einde. Ze stemde erin toe koffie met hem te gaan drinken. In het café bleef haar hoofd voortdurend ronddraaien op haar schouders, alsof ze op de vlucht was voor een achtervolger. Hij veegde de sneeuw van haar jas: stervormige dendrieten. Sprookjessneeuw.

'Je bent niet meer op de bank geweest.'

Ze haalde haar schouders op. Langs een van de glazen van haar bril stroomde een druppel smeltwater naar beneden. De serveerster bracht koffie. Ze hingen boven hun mokken en Sandy zei niets.

Hij zei: 'Daar ben ik opgegroeid, aan de andere kant van de straat. Vanaf het dak kon je bij helder weer de helft van de pieken van de Alaska Range zien. Je kon de afzonderlijke gletsjers op de McKinley onderscheiden. Soms ging ik daar alleen maar zitten om ernaar te kijken, al die maagdelijke sneeuw. Al dat licht.'

Ze keek weer even snel naar het raam en hij was er niet zeker van of ze naar hem luisterde. Het kwam hem vreemd voor dat ze er nog steeds ongeveer zo uit kon zien als altijd, dat haar middel met gemak in haar spijkerbroek paste en de bloedvaten in haar wangen zich nog steeds konden uitzetten en met kleur worden gevuld, terwijl binnen in haar iets wat zij hadden gemaakt zich had vastgezet in de wand van haar baarmoeder, iets wat nu misschien zo groot als een druif was, of een duim, en als een gek cellen vermeerderde, waarbij het van haar aftapte wat het nodig had.

'Sneeuw is waar ik echt van hou,' zei hij. 'Om naar te kijken. Ik ging vroeger met mijn moeder naar boven om sneeuw te verzamelen, die we dan met vergrootglazen bestudeerden.' Nog steeds keek ze niet op. De sneeuw drukte tegen de raam van het café. 'Ik heb nog nooit eerder iemand gehad, wist je dat? Ik heb niet eens vrienden, althans geen echte.'

'Dat weet ik, David.'

'Ik ben nauwelijks buiten Anchorage geweest.'

Ze knikte en vouwde haar handen om haar mok.

‘Ik heb vorige week sollicitatiebrieven geschreven,’ zei hij. ‘Naar adressen in het hele land.’

Ze richtte zich tot haar koffie. ‘Wat als ik nou niet in die supermarkt was geweest? Wat als ik nou had besloten om twee uur eerder te gaan? Of twee minuten?’

‘We kunnen hier weg, Sandy.’

‘David.’ Haar laarzen piepten onder de tafel. ‘Ik ben vierendertig. Ik ben vijftieneneenhalf jaar getrouwd.’

De belletjes die boven de deur hingen klingelden en er kwamen twee mannen binnen die de sneeuw van hun schoenen stampten. Winklers oogbollen begonnen te kloppen. Tegen vijftieneneenhalf jaar viel niets in te brengen – dat was als een continent waar hij nog nooit was geweest, een trap die hij nooit zou beklimmen. ‘De supermarkt,’ zei hij. ‘We hebben elkaar ontmoet in de supermarkt.’

Ze kwam niet meer op de bank. Thuis nam ze de telefoon niet meer op. De hele dag draaide hij haar nummer, en ’s avonds nam Herman Sheeler op met een enthousiast, half geschreeuwd ‘Sheeler!’ waarna Winkler, die aan de andere kant van de stad in zijn appartement ineenkromp, voorzichtig ophing.

Hij patrouilleerde door Marilyn Street. De wind kwam koud en ziltig over de inham gewaaid.

Regen en nog eens regen. De hele dag lag de grondsneeuw te smelten en ’s nachts bevroor hij weer. De winter brak, en verhardde, en brak opnieuw. In de heuvels buiten de stad begonnen elanden, vossen en beren zich te roeren. De struisvarens staken hun kop boven het zand uit. Vogels kwamen teruggevlogen uit zuidelijke streken. Winkler lag na middernacht in zijn bed en stond in brand.

In een winkel waar lasapparaten werden verkocht, kocht hij een starterspakket: een elektrisch lasapparaat van Clarke, een schuurborstel, een blikschaar, een bikhamer, lashandschoenen, een schort, een lasmasker, spoelen staal-, aluminium- en koperdraad, kleine tubetjes hardsoldeer, elektrodes en soldeerlippen. De verkoper deed het allemaal in een overgebleven doos waar een tv in had gezeten en om twaalf uur ’s middags, op een dinsdag, reed Winkler naar haar huis,

parkeerde de auto op de oprit, nam de doos in zijn armen, liep het tuinpad op en sloeg met de klopper op de deur.

Hij klopte drie keer, toen een vierde. Hij wachtte. Misschien had Herman haar op het vliegtuig naar Phoenix of Vancouver gezet met de instructie om nooit meer terug te komen. Misschien onderging ze precies op dat moment wel een abortus aan de andere kant van de stad. Winkler trilde. Hij knielde op de veranda en duwde de brievenbus open. ‘Sandy!’ riep hij, en hij wachtte af. ‘Ik hou van je, Sandy! Ik hou van je!’

Hij stapte de Newport in, reed naar het zuiden, om de meren in de stad heen: Connors en DeLong, Sand, Jewel en Campbell. Veertig minuten later reed hij door Marilyn Street langs haar huis. De doos stond niet meer op de veranda.

Baltimore, Honolulu en Salt Lake City weigerden, maar Cleveland zei ja en deed hem een aanbod: de functie van vaste meteoroloog bij een televisiestation, een salaris, goede personeelsvoorzieningen, een vergoeding van de verhuiskosten.

Hij reed naar Sandy’s huis, zette de auto op de oprit en bleef even zitten om zijn hart tot rust te laten komen. Het was zaterdag. Herman deed open. Hij bleek de grijze te zijn, die met zijn sleutelbos permanent aan zijn riem. Vijfendertig en grijs. ‘Hallo,’ zei Herman op dezelfde toon als die waarmee hij de telefoon opnam. Over zijn schouder kon Winkler nog net de gang in kijken: lambrisering, achterin een aquarel van een forel in een gouden lijst. ‘Kan ik u helpen?’

Winkler zette zijn bril recht. Het was meteen duidelijk: Herman wist van niks. Winkler zei: ‘Ik ben op zoek naar Sandy Sheeler, de beeldend kunstenaar.’

Herman knipperde met zijn ogen, fronste en zei: ‘Mijn vrouw?’ Hij draaide zich om en riep: ‘Sandy!’

Ze kwam de gang in gelopen terwijl ze haar handen afdroogde aan een handdoek. Ze verbleekte.

‘Deze meneer zoekt naar een kunstenaar,’ zei Herman, ‘die net zo heet als jij.’

Winkler richtte zich alleen tot Sandy. ‘Ik wil dat u iets met mijn auto doet. Wat u maar wilt. Maak er’ – hij wees naar zijn Chrysler, ze ke-

ken allemaal – ‘iets spannends van.’

Herman vouwde zijn handen achter zijn hoofd. Hij had acnélittekens op zijn kaak. ‘Volgens mij bent u hier aan het verkeerde adres.’

Winkler deed een stap naar achteren. Zijn handen trilden zo erg dat hij ze achter zijn rug moest verbergen. Hij was er niet zeker van dat hij nog een woord kon uitbrengen en werd overspoeld door een gevoel van opluchting toen Sandy naar voren stapte.

‘Goed,’ zei ze knikkend. Ze klapte met de handdoek, vouwde hem op en drapeerde hem over haar schouder. ‘Zet hem maar in de garage. Ik mag doen wat ik wil?’

‘Zolang ik er nog maar mee kan rijden.’

Herman keek over Sandy’s hoofd en toen weer naar haar. ‘Waar hebben jullie het over? Wat gebeurt hier allemaal?’

Winklers handen trilden achter zijn rug. ‘De sleutels zitten erin. Zal ik over een week of zo terugkomen?’

‘Prima,’ zei ze, terwijl ze nog steeds naar de Newport keek. ‘Een week dan.’

Een week. Hij ging in die tijd maar één keer naar Marilyn Street, om rond middernacht door de zompige voortuin te sluipen en door het raam van de garage te gluren. Door de spinnenwebben heen kon hij, tussen de dozen in de schaduw, nog net het silhouet van zijn auto zien. Dat zag er nog steeds hetzelfde uit.

Wat had hij gehoopt aan te treffen? Extravagante sculpturen op het dak? Vleugels en propellers? Een regen van vonken, weerkaatst in de rechthoekige lens van haar lasmasker? Hij droomde van Sandy, die in haar bed lag te slapen terwijl de kleine embryo in haar wakker was en draaide en woelde terwijl eromheen wel honderd kleine berichtjes neerdaalden als sneeuw, als confetti. Hij droomde van een lasboog, flikkerend in de late nacht, een feloranje naad van soldeer, tin en lood omgezet in licht en hitte. Hij werd wakker en zei haar naam tegen het plafond. Het was alsof hij haar aan de andere kant van de stad kon voelen, haar getijdenzwaartekracht, waardoor zijn bloed naar haar toe werd getrokken.

In zijn wegenatlas had Ohio de vorm van het blad van een schop, een boomblad, een rafelig minnebriefje, met in de noordoostelijke hoek de zwarte stip Cleveland, als de brandplek van een sigaret. Had

hij niet van haar in de supermarkt gedroomd? Had hij dit alles niet voorzien?

Zes dagen nadat hij bij haar thuis was geweest, belde ze hem op en fluisterde over de lijn: 'Kom vanavond laat naar de garage.'

'Sandy,' zei hij, maar ze was al weg.

Hij haalde zijn spaarrekening leeg (ruim vierduizend dollar) en propte alles wat hij maar kon dragen – boeken, kleren, zijn barometer – in een plunjezak die hij van zijn grootvader had geërfd. Een taxi zette hem af op de hoek van de straat.

Voorzichtig duwde hij de panelen van de garagedeur omhoog langs de rails. Ze zat al in de passagiersstoel. Op de achterbank stond één koffer, aan beide kanten versierd met een rood schotse-ruitmotief. Daarnaast stond de televisiedoos met de lasspullen erin. Het lasapparaat zat nog in de verpakking, de dozen soldeerlippen zaten nog dicht. Hij legde zijn tas in de achterbak.

'Hij slaapt,' zei ze toen Winkler het portier aan de bestuurderskant opendeed. Hij zette de automaat in neutraal en rolde de auto de afrit af en de halve straat door voordat hij erin klom en de motor startte. Het geraas van de motor was overweldigend.

De garagedeur lieten ze openstaan. 'De verwarming,' was alles wat ze zei. Binnen tien minuten waren ze voorbij het vliegveld, op de Seward Highway, waar ze het licht van de stad al niet meer konden zien. Sandy zakte tegen het portier in elkaar. Door de voorruit waren de sterren zo talrijk en zo wit dat het wel splinters ijs leken die door de stof van de hemel waren geslagen.